

Commissiedebat Energieraad – 5 maart 2026

Nederland en Europa staan op een cruciaal moment in de energietransitie. Geopolitieke afhankelijkheid door fossiele import en hoge en volatiele energiekosten dwingen ons tot een versnelling van duurzame oplossingen. In dit kader worden er in Europa belangrijke stappen gezet, zoals het al gepubliceerde *Grids Package* en de aankomende *Industrial Accelerator Act*. Zo zorgen we dat Europa energieonafhankelijk wordt: met een sterke schone economie en een groener gezonder klimaat. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) staat klaar om hier in Nederland en Europa aan mee te werken.

Duurzame energie is onze beste verzekering tegen energiechantage en prijsschokken

Uit een [recente studie van TNO](#), uitgevoerd in opdracht van de NVDE, blijkt dat de energiekosten met tachtig procent minder stijgen bij een nieuwe 'Oekraïne-crisis' als Nederland overschakelt op duurzame energie. Het energiesysteem is dan veel minder kwetsbaar voor plotselinge prijsstijgingen van olie, aardgas en kolen. Het onderzoek toont aan dat verduurzaming een dempend effect heeft op de energiekosten, veroorzaakt door een potentiële nieuwe energiecrisis. Hoe ambitieuzer ons energiesysteem verduurzaamd is, hoe sterker dit effect. Bij een verduurzaamd energiesysteem in 2050 is het effect van zo'n prijsschok nog maar dertig procent, vergeleken met 63 procent bij een systeem waarin we geen extra duurzaamheidsmaatregelen nemen.

Het onderzoek bevestigt wat steeds duidelijker wordt: verduurzaming is geen kostenpost, maar een strategie voor economische stabiliteit. Hoe meer Nederland zijn eigen energie opwekt uit zon, wind en andere hernieuwbare bronnen, hoe kleiner de kans dat geopolitieke conflicten, sabotage of marktschokken onze huishoudens en bedrijven ontwrichten. Energie-onafhankelijkheid blijkt daarmee ook economische onafhankelijkheid.

European Grids Package is een kans voor versnelling, nu de implementatie

De NVDE [juicht het European Grids Package toe](#), dat grote kansen biedt om de vergunningverlening voor energie(infra)projecten te versnellen. Om vol vooruit te gaan met de energietransitie is het van belang dat de energie-infrastructuur er is en we hier zo goed en efficiënt mogelijk gebruik van maken, zowel in Nederland als Europa. Het is goed om te zien dat het kabinet deze noodzaak ook ziet, zoals blijkt uit het [BNC-Fiche](#). Het kabinet ziet het versnellen van de uitbreiding en intensivering van energie-infrastructuur als randvoorwaarde voor de verduurzaming van onze economie en de aanpak van netcongestie. Het vereenvoudigen en versnellen van vergunningsprocedures zijn hiervoor essentieel.

Een cruciaal onderdeel van het *Grids Package* is dat een uitzondering van stikstofregels voor de bouw van infrastructuur voor elektriciteit is opgenomen. Nu lopen nog honderden bouwprojecten voor de uitbreiding van het stroomnet tegen vertraging aan wegens stikstofregels. Eerder [onderzoek van de NVDE](#) liet de ingrijpende vertraging zien door de huidige stikstofimpasse. Dit terwijl deze projecten nauwelijks bijdragen aan stikstofuitstoot en op de langere termijn juist zeer helpen met het verlagen van stikstofemissies. Dit versnelt niet alleen de energietransitie, maar helpt ook bij het oplossen van netcongestie. We zijn blij dat het ministerie van Klimaat en Groene Groei zich hiervoor hard heeft gemaakt in Brussel.

Andere belangrijke versnellende maatregelen uit het pakket zijn:

- Een eenvoudigere milieutoets bij vervanging (*repowering*) van een windmolenpark.
- Vergunningsvrije installatie van kleinschalige zonnepanelen, energieopslag of laadpunten.
- Versnelde vergunningverlening voor grootschalige (boven 100 kW) energieopslag, zonne-energieapparatuur en laadinfrastructuur.

De [aangenomen motie Klos](#) roept op om te onderzoeken op welke wijze de voorstellen uit het *EU Grids Package* zo snel mogelijk kunnen worden omgezet in Nederlandse wet- en regelgeving.

Daarnaast bieden de ambities uit het *Grids Package* kansen om de vergunningverlening en procedures breder vlot te trekken in de energietransitie:

- Versnel bij energie-infra niet alleen de elektriciteitsnetten, maar ook waterstofnetten en groen-gasinfrastructuur.
- En kijk breder dan infrastructuur: ook duurzame opwek, elektrificatie en elektrolyse zijn gebaat bij snellere vergunningverlening, op land en op zee.
- Zorg dat groene waterstofopslag niet tussen wal en schip raakt. Ook dit hebben we nodig voor strategische reserves en energiezekerheid.

Uit het BNC-Fiche blijkt dat het kabinet zich in Europa ervoor sterk gaat maken dat dezelfde flexibiliteit met betrekking tot de beoordeling van milieu- en natuureffecten, die voorgesteld is voor elektriciteitsnetten, ook moet gaan gelden voor de vergunningverlening voor (groene) waterstof- en biogasprojecten. De NVDE juicht dit initiatief van de minister toe.

De kansen van *lex silencio positivo* voor versnelling

Wel is het teleurstellend dat het kabinet geen voorstander is van de mogelijkheid van de positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen (*lex silencio positivo*, *lsp*) op de vergunningsaanvraag voor energieprojecten of netaansluitingen. Het *Grids Package* biedt hier wel de mogelijkheden voor en roept ook op om dit toe te passen in landen die dit beginsel kennen in hun nationaal recht. Dat is in Nederland wel degelijk het geval: de *lsp* is onderdeel van de Algemene Wet Bestuursrecht en kan dus ook van toepassing worden verklaard op voor de energietransitie relevante onderdelen van het omgevingsrecht. Dit zorgt voor druk om het tempo erin te houden, precies wat we nodig hebben voor versnelling in de energietransitie.

Sterk en ambitieus ETS

Het emissiehandelssysteem van de EU (ETS) is een pijler onder de verduurzaming van Europa. Het is een belangrijke financiële prikkel voor bedrijven om te verduurzamen en voor een schonere Europese economie en industrie. Cruciaal daarbij is de langjarige investeringszekerheid: omdat bedrijven weten dat het aantal emissierechten structureel afneemt en de CO₂-prijs op de lange termijn voorspelbaar blijft, durven ze grote, meerjarige investeringen in schone technologie en infrastructuur te doen. Als de EU nu gaat rommelen aan het ETS zou dit de groene koplopers afstraffen. Uit [de brief van de regering](#) blijkt dat Nederland de noodzaak voor standvastigheid op dit onderwerp ziet. Zo is het kabinet kritisch over het voorstel om de 600 miljoen initiële rechten in de MSR niet te annuleren in 2031 zonder verdere waarborgen. EU-breed zou hierdoor 500 Mton extra CO₂ kunnen worden uitgestoten. Ook vertraagt dit de verduurzaming en blijft Europa langer afhankelijk van fossiele import.

Voor zowel ETS1 als ETS2 zou een hoog ambitieniveau het uitgangspunt moeten blijven. Het uitstel van ETS2 met een jaar schept dan ook onzekerheid in plaats van stabiliteit. Zeker nu het uitgangspunt van de regering is dat er geen koppen gezet mogen worden op Europees beleid, is het extra belangrijk dat het Europese beleid zelf stevig overeind wordt gehouden.

Tegelijkertijd is het van belang om de zorgen die leven rond beide ETS-systemen serieus te nemen, zonder de kern ervan te ondermijnen. Emissiehandel werkt juist omdat het een heldere en effectieve prikkel geeft om te verduurzamen. Die prikkel moet overeind blijven.

- Bij ETS1 moeten eventuele knelpunten in de internationale concurrentiepositie worden geadresseerd met flankerend beleid, bijvoorbeeld door gerichte vraagcreatie naar schone producten (zie groene vraagcreatie hieronder) en het stimuleren van groene markten.
- Bij ETS2 ligt de sleutel in gericht ondersteunend beleid dat huishoudens en mkb'ers helpt om hun woning, bedrijfspand en mobiliteit te verduurzamen.

Groene vraagcreatie om Europese industrie sterker te maken

Verduurzaming is het fundament van industriële concurrentiekracht. Europa kan alleen met China en de VS wedijveren als we schone productie en circulariteit centraal stellen. De verduurzaming van de industrie vraagt grote investeringen. Die zijn alleen rendabel als er een structurele markt is voor duurzame producten. [Vraagcreatie](#) is hiervoor een haalbare en cruciale sleutel: voor zowel verduurzaming als concurrentievermogen. De beste regeling is hier een Europese. In deze geopolitieke tijden is een krachtige Europese markt extra belangrijk.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.